

ACC. N:R.

M. 6908:1

Landskap:

Småland

Upptecknat av:

Karlsson Karlsson

Härad:

Bjursåld

Adress:

N. Järnvägsg. 1, Sjunghusen

Socken:

Federstöv

Berättat av:

Johanna Petersson

Uppteckningsår:

1940

Född år

1892 i Federstöv

LUNDS UNIV.  
FOLKMINNES-  
ARKIV

Om tobak, dess odling, behandling och  
användning.

LUF. 27

Tobaksodling har troligen aldrig före-  
kommit på orten, åtminstone har inte de  
äldre i Federstöv någonting att där om  
berätta. De frågor som gäller själva od-  
lingen och beredningen måste således  
lämnas obesvarade.

Cigarett har funnits så länge Johan-  
na Petersson minns tillbaka i tiden. Be-  
rättat kan. Men det var endast rikligt  
fint och förmånt folk, som använde  
dem. Om en man ur den vanliga allmogem  
kommit och rökat cigarer, då hade han

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 6908 : 2

Landskap:

Småland

Upptecknat av:

Vilhelm Karlsson

Härad:

Binnwald

Adress:

N. Järnvägsg. 1, Ljungby

Socken:

Pederslöv

Berättat av:

Jakobson Petersson

Uppteckningsår:

1940

Född år

1878, Pederslöv

LUNDS UNIV.  
FOLKMINNES-  
ARKIV

genast blivit ansedd vara högfördsge-  
len.

På 80- och 90-talet och fram i bör-  
jan på 1900-talet var det mest s. k.  
långpipor som kommo till användning.  
De varo kända i Växjö och försördiga-  
de av trä eller krita. Dessa pipor var  
skafft varo mycket långa, brukade  
förvaras i ett särskilt pipställ i all-  
synnerhet om det var många i huset  
som rökade. En person kunde vara  
ensam ägare till ett flertal pipor. Numera  
äro långpiperna helt utträngda av de  
nya moderna kortskaffade piporna. Dock

Skriv endast på denna sida!

ACC. N.R.

M. 6908:3

LUNDS UNIV.  
FOLKMINNES-  
ARKIV

Landskap:

Småland

Upptecknat av:

Pekelin Karlsson

Härad:

Sjundeå

Adress:

Fjärnägog 1 d Jönköping

Socken:

Bredslöv

Berättat av:

Johanna Petersson

Uppteckningsår:

1940

Född år

1892 i Bredslöv

Är det helt naturligt inte så väst lång  
sedan en gammal man i Bredslöv använde  
långpipa. Det vill säga han använde sådan pi-  
pa han vant sig vid i ungdomen så länge  
han leade.

I äldre tid förekom det icke så mycket  
som nu att folk förde röksäck med sig  
på arbetet. Piprökningen bedroas i de allra  
flesta fall i hemmen, mest om kvällen  
framför affenbrasan. Många var det som  
tuggade snus eller tuggtabak under  
arbetet och sedan rökade pipa i hem-  
met.

Naturligtvis brukade man i hemmet

Skriv endast på denna sida!

4

ACC. N:R. N 6908 : 4

Landskap: Småland Upptecknat av: Vilhelm Karlsson  
 Härad: Kinnared Adress: Järnåsg. 1, Årjäng  
 Socken: Vederslöv Berättat av: Lokenna Petersson  
 Uppteckningsår: 1939 Född år 1892 i Vederslöv

LUNDS UNIV.  
FOLKMINNES-  
ARKIV

även bjuda den främmande på en pipa tobak. De långskaftade piporna var ju svåra att föra med sig. Men hade alltid så många pipor i hemmet att det även blev något över till besökande.

I hemmet förvarades vanligtvis pipotobaken i ett schabull, som hade sin plats på skiffanjen, där det fanns en sådan. Tobaken kallades välken tobak utan vanliga namn på densamma var kaddas eller kaddass. Tobaken påptes beredd.

När man använde snus så praktiserades två sätt. Det ena hette att man tuggade snus, det andra att man

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

No. 6908:5.

Landskap:

Småland

Upptecknat av:

Pehr Karlsson

Härad:

Kinnared

Adress:

Smedgata 1, Jönköping

Socken:

Keddeslöv

Berättat av:

Johanna Persson

Uppteckningsår:

1940

Född år

1872 i Keddeslöv

LUNDS UNIV.  
FOLKMINNES-  
ARKIV

snusade. När man tuggade snus lade man in snuset i munnen, men när man snusade drag man upp det i näsan. Tugga snus gör man ganska flitigt ännu i Keddeslöv. Däremot finns det inte många som bara snusar neförti-  
den.

Varligtvis strävade ungdomarna efter att så tidigt som möjligt börja begagnas snus. En del tuggade snus i smyg redan när de gick i skolan och efter konfirmationen bekräftade de inte längre följa att de så gjorde. Då ansågs de som stora karlar, som ha-

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R-

M. 6908 : 6.

6

Landskap:

Småland

Upptecknat av:

Pihlman Karl Axel

Härad:

Binnsväld

Adress:

Järnvägsg. 1. Jönköping

Socken:

Kederslöv

Berättat av:

Johanna Petersson

Uppteckningsår:

1940

Född år

1892 i Kederslöv

LUNDS UNIV.  
FOLKMINNES-  
ARKIV

de rättighet att själva bestämma sitt handlande. I regel använde inte kvinnorna snus, åtminstone inte äppel. Det har emellertid funnits gott om kvinnor som tuggat snus.

I hemmet förberedes snuset mestadels i en literbuckelj, som man tagit halsen av. Efter inbäret - en kurl brukade i regel begagna två kekla i becken - packades snuset omsorgsfullt ned i becket. Som lock brukades ofta användas ett papper bit så att det gick ner i flaskan och låg direkt på snuset. Det dagliga behovet

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR.

No. 6908 : 7.

4

Landskap:

Småland

Upptecknat av:

Vilhelm Karlson

Härad:

Kinnared

Adress:

K. Järnvägsg. / Sjunghög

Socken:

Kedeslöv

Berättat av:

Johanne Petersson

Uppteckningsår:

1940

Född år

1872 i Kedeslöv

LUNDS UNIV.  
FOLKMINNES-  
ARKIV

av snus gjorde man med sig i snusdoser som varit gjorda av råvar eller korn. En hel del gjorde sina snusdoser själva, men de flesta doserna gjordes av några snusdosemakare i orten. En känd snusdosemakare i trakten var på sin tid Otto Cesar i Kalusvik, vilken sålde sina doser runt om i socknarna. Hans doser vara tillverkade dels av korn och dels av råvar.

Tuggtabaken som bevarades på lämplig plats i kornst brukade smörvas med en vanlig fisk- eller fjällkniv. Även tabaken smidfördes i doser och vanligtvis hade man

snusdoser

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 6908 : 3.

8

Landskap: Småland  
 Härad: Kinnared  
 Socken: Fiderstöv  
 Uppteckningsår: 1740

Upptecknat av: Pålsson Karls son  
 Adress: Jönköping 4, Hångby  
 Berättat av: Johanna Petersson  
 Född år: 1872 i Fiderstöv

LUNDS UNIV.  
 FOLKMINNES-  
 ARKIV

den lå oakervad i lagom långa längder. Det ansågs vara något finare, att tugga tobak än snus.

Det vanligaste sättet att njuta tobaken var att tugga den som snus, därnäst råka och sist att tugga den. Vilka som föredrog det ene eller det andra är svårt att säga, men man kan nog säga att det förelagat en viss social skillnad. På vidlag, ty i regel var det ansett som förnämligare, att råka än att tugga snus. I en del kretsar trodde man att nerverna förstades om man råkade, men att de ingen skada led om man tuggade

Skriv endast på denna sida!



ACC. N:R. M. 6908 : 9Landskap: SmålandUpptecknat av: Pilleman KerkmanHärad: BjäreboaldAdress: N. Järnsög. / SjögbySocken: JäderstövBerättat av: Johanna PettersdotterUppteckningsår: 1940Född år: 1872 i JäderstövLUNDS UNIV.  
FOLKMINNES-  
ARKIV

Snus. Snus ansågs i vissa fall och användes ofta tillvämmans med brännvin vid botandet av vissa sjukdomar hos kreaturen. Att pyren skulle försämrats genom rökning, var man inte hört talas om.

Medel mot  
kreatursjuk-  
domar.

Önskan av tabak och snus under förra världskriget var helt naturligt ganska känsligt för inbitna rökare och snustuggare. Att denna önskan skulle medföra några oörligare följder, trodde man inte då, snarare så var mera på det klara med att tobaksrökningen inte innehöll någonting för kroppen nödvändigt. Klart är emellertid att det kändes

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 6908:10

10

Landskap:

Småland

Upptecknat av:

Pihlman Karlson

Härad:

Tinnervald

Adress:

N. Järnvägsg. / Sjungeby

Socken:

Kedeslöv

Berättat av:

Johanna Pihlsson

Uppteckningsår:

1740

Född år

1872 i Kedeslöv

LUNDS UNIV.  
FOLKMINNES-  
ARKIV

svårt att överera giftet som surrogat  
för tobaken användes under första kriget  
moräbbars- och maskrosblad. I markna-  
den fanns surrogatsnus som snustuggor  
na använde.

Några direkta talesätt om tobaken fanns  
inte, men det fanns ett och annat om snusst  
Således heter det att kyssa en kull som  
inte tuggar snus, är det samma som att  
kyssa en spädkala därtill och att en  
kyss förtuten snus är som en blodlös  
palt. Vidare heter det att de dummar  
och snusigaste bönderna bli nämndemän  
Många trodde, att snuset var bra för

Talesätt om  
snus.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 6908: 11.

Landskap:

Småland

Upptecknat av:

Pekrum Karlsson

Härad:

Kinnared

Adress:

N. Jönsvägg, Gungby

Socken:

Nedersläv

Berättat av:

Johanna Johansson

Uppteckningsår:

1940

Född år

1872 i Nedersläv

LUNDS UNIV.  
FOLKMINNES-  
ARKIV

Sånderna o-h beverade dem från röta. Många började att tygga snus för landvärks skull, emedan de lade in snus i munnen vid tvåvärk, så att detta blev en vana.

Snusnärdukarna köptes i regel i handelen, men i gammal <sup>tid</sup> användes de inte så mycket. Ty då var det sed, att en riklig kar skulle smyta sig i näven.

Några särskilda bestämmelser för ungdomen och kvinnornas tobaksbruk har inte förekommit. Det har nämligen varit ansett som själklart att inte kvinnorna skola använda tobak, sj. heller att ungdomarna skola göra detta före konfirmationen.

Skriv endast på denna sida!